

Wiadomości Botaniczne 58(3/4): 185–187, 2014

**XII TERENOWE WARSZTATY SEKCJI
BRIOLOGICZNEJ POLSKIEGO
TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO
„WOLIŃSKIMI ŚCIEŻKAMI
POZNAŃSKICH PROFESORÓW” (BIAŁA
GÓRA K. MIĘDZYZDROJÓW, WYSPA
WOLIN, 10–14 WRZEŚNIA 2014)**

**12th Field Workshop of the Bryological
Section of the Polish Botanical Society
(Biała Góra near Międzyzdroje, Wolin
island, 10–14 September 2014)**

Uczestnicy tegorocznych warsztatów briologicznych wędrowali po Wolinie śladami badań prowadzonych w latach 1955–1966 przez poznających profesorów-briologów: Marię Koźlicką, Stanisława Lisowskiego i Jerzego Szweykowskiego. Celem tych wędrowek było ustalenie, czy odnalezione przez nich gatunki mchów i wątrobowców nadal występują na tym terenie. W warsztatach uczestniczyły 24 osoby (Ryc. 1). Stało się już zwyczajem, że jest to grono składające się zarówno z zawodowych briologów, jak i innych botaników chcących pogłębić swoją wiedzę o mszakach, a także naszych sympatyków.

Organizator warsztatów, Marcin Wilhelm (Uniwersytet Szczeciński), przekonał Dyrekcję Wolińskiego Parku Narodowego, że warto zezwolić gronu briologów na zbadanie klifów porośniętych buczyną storczykową, wydm szarych rozdzielających plażę i nadmorskich borów bażynowych oraz odkrywek porwaku kredowego na terenie rynny wapnicko-trzęciagowskiej. Uzytkaliśmy pozwolenie wejścia na wymienione obszary ochrony ścisłej w asyście pracowników Parku, którzy dzięki temu mieli okazję poznać ich briologiczne walory. Niewątpliwie do największych z nich należy występowanie oceanicznego epifitycznego mchu *Zygodon viridissimus*, czy kalcyfilnych: górskiego mchu *Ctenidium molluscum* i rzadkiego w Polsce wątrobowca *Lophozia badensis*. Z przyjemnością oglądaliśmy

obfitą populację mchu *Rhytidiadelphus triquetrus* na krawędziach klifów w okolicy Świdnej Góry, czy wątrobowca *Barbilophozia barbata* na piaszczystych obrywach w borze bażynowym. Szczegółowe wyniki naszych poszukiwań zostaną przedstawione w formie wspólnej publikacji, jak było to realizowane w latach poprzednich.

W programie warsztatów znalazła się także wizyta w rezerwacie torfowiskowo-faunistycznym „Łuniewo” położonym poza parkiem narodowym, na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Międzyzdroje. Niestety, okazało się, że nie występuje już tam bardzo rzadki, borealno-górski mech *Rhizomnium pseudopunctatum* podany przez S. Lisowskiego. W godzinach popołudniowych zebrane na terenie próbki mchów i wątrobowców oznaczaliśmy przy użyciu mikroskopów w pracowni Stacji Monitoringu Środowiska Przyrodniczego UAM, która udostępniła nam też bazę noclegową. Takie wspólne oznaczanie ma ogromny walor praktyczny i poznawczy, bo przy tej okazji wymieniamy się doświadczeniami i poznajemy nowe dla nas gatunki, a początkujący w briologii mogą obserwować, jak się wykonuje preparaty.

Podczas wieczornych spotkań wysłuchaliśmy kilku interesujących referatów i doniesień, pokazujących różne oblicza badań briologicznych. Adam Stebel (ŚIUM w Katowicach) w referacie pt. „Mszaki w medycynie »wieku filozofów« w Polsce” omówił wyniki studiów polskiej literatury botanicznej z XVIII w., które przesuwają daty pierwszych doniesień briologicznych z terenu obecnej Polski o ponad 100 lat wcześniej niż dotąd sądzono. O historycznych, nieznanych wcześniej, zbiorach mszaków zdeponowanych przed laty w Zielniku Uniwersytetu Warszawskiego poinformowała nas Maja Graniszewska, obecny kurator tego Zielnika. Sylwia Wierzcholska (Stacja Geobotaniczna UW w Białowieży) oraz Michał Smoczyk (Rzepin) przedstawili aktualne rozmieszczenie na Dolnym Śląsku środkowoeuropejskiego neofita

Ryc. 1. Ryc. 1. Uczestnicy warsztatów na Wolinie (fot. W. Graniszewski).

Fig. 1. Fig. 1. Participants of the workshop (photo W. Graniszewski).

1 – Stanisław Rosadziński, 2 – Adam Stebel, 3 – Marta Majewska, 4 – Tomasz Paciorek, 5 – Maria Janicka, 6 – Piotr Górski, 7 – Martyna Vončina, 8 – Anna Salachna, 9 – Robert Zubel, 10 – Sylwia Wierzchołska, 11 – Rafał Zarzecki, 12 – Anna Rusińska, 13 – Barbara Fojcik, 14 – Bartosz Piwowarski, 15 – Ewa Fudali, 16 – Marcin Bielecki, 17 – Maja Graniszewska, 18 – Marcin Wilhelm, 19 – Grzegorz Vončina, 20 – Michał Smoczyk, N – Neska (właściciel/owner A. Rusińska). Nieobecni na zdjęciu/Other participants of the workshop not taken on the photograph: 21 – Waldemar Graniszewski (fotograf/photographer), 22 – Magdalena Rutkowska, 23 – Sylwia Piwowarska, 24 – Karolina Paciorek.

Lunularia cruciata. Gatunek ten podawany był dotąd w Polsce wyłącznie z siedlisk antropogenicznych, natomiast autorzy odnaleźli w Kotlinie Kłodzkiej rozległą populację zasiedlającą siedliska naturalne. Specyfikę siedlisk epifitycznych na terenie Katowic omówiła Barbara Fojcik (UŚI w Katowicach). Jeszcze inny aspekt badań briologicznych poznaliśmy słuchając referatu Roberta Zubla (UMCS w Lublinie) pt. „Pomiędzy antropopresją a antropokreacją: kilka uwag o populacji wątrobowca *Cladopodiella fluitans* w Roztoczańskim PN”.

Nie zaniedbaliśmy też okazji do wspólnego zaśpiewania przy ognisku Hymnu briologa, który dzięki Robertowi Zublowi i Ewie Fudali liczy już 13 zwrotek. A że morskie powietrze zaostrza apetyt, przed końcem warsztatów nabraliśmy apetytu na kolejne wspólne briologizowanie. Za rok chcemy się spotkać na Pogórzu Przemyskim.

Podczas warsztatów doszła do nas smutna wiadomość o śmierci wrocławskiego botanika-briologa dr Witolda Berdowskiego, badacza brioflory Dolnego Śląska. Cześć Jego pamięci!

Ewa FUDALI, Anna RUSIŃSKA